

Документознавство: словник-довідник термінів і понять

У кінці 2011 року у столичному видавництві "Знання" зусиллями провідного вітчизняного документознавця та бібліографознавця, доктора історичних наук, професора кафедри бібліотекознавства і бібліографії Рівненського державного гуманітарного університету Галини Миколаївни Швецової-Водки видано словник-довідник термінів і понять з документознавства. Варто зазначити, що це вже друге аналогічне видання. Перше — "Короткий термінологічний словник із бібліографознавства та соціальної інформатики" — було підготовлено до друку за сприяння програми "Трансформація гуманітарної освіти в Україні" Міжнародного фонду "Відродження" і випущено Книжковою палатою України в 1999 році. Галина Миколаївна була керівником авторського колективу та автором вступної статті й науковим редактором.

Аналізований словник-довідник містить терміни і поняття, що відповідають програмі навчального курсу "Документознавство". У ньому використані терміни, які є в науковому арсеналі відомих українських та зарубіжних документознавців Н. Кушнаренко, С. Кулешова, В. Бездрабко, М. Слободяника, Ю. Палехи, А. Соколова та багатьох інших.

Усі терміни (а їх понад тисячу) подані в алфавітному порядку. Як відзначено в передмові, кількісно переважають ті, що позначають види документа, які виділяються за різними ознаками. У процесі роботи над рецензованим виданням авторкою використано вітчизняні стандарти щодо документознавства, праці українських та російських науковців з означеної проблематики, тобто був узагальнений досвід багатьох дослідників, праці яких подано у "Списку використаних джерел". Водночас Г. Швецова-Водка висловила й свої міркування, оригінальне авторське бачення проблеми. Якщо термін має різні значення, він подається за різними номерами (1, 2 тощо). Наприклад, на 54—58 сторінках словника-довідника наведено декілька тлумачень терміна "документ". Галина Миколаївна як викладач вищого навчального закладу з багаторічним стажем — а нині вона працює в Рівненському гуманітарному університеті — усвідомлює: у студентів спеціальностей "Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія", "Документознавство та інформаційна діяльність" має бути солідний запас знань при ґрунтовному вивченні провідних термінів та понять. Більше того, різні їх тлумачення не зменшують їхнього значення, збагачують вітчизняну терміносистему. Так, у виданні трапляються терміни та їхні тлумачення, яких майже немає в інших подібних роботах (агіографічна література, акциденція, астериск, богослужбова література, дайджест тощо).

Заслуговують на увагу "додатки" з таблицями (визначення документа, можливі шляхи розвитку терміносистеми документознавства, таблиці класифікації документів, систем

документації, літератури, видань). Кожен додаток, як уже сказано, подано у вигляді таблиць. Так, у додатку 3 "Таблиці класифікації документа, систем документації, літератури, видань" є такі дані, що вважаються важливою складовою документознавства: види документів за особливостями знакових засобів фіксації та передавання інформації; види документів за їхнім інформаційним значенням; види документів за обставинами їхнього побудування у зовнішньому середовищі; узагальнена типологічна класифікація Документа IV, класифікація системи документації, типи літератури, жанри текстових (літературних) документів, класифікація усіх друкованих видань; види неперіодичних видань та інші.

Величезну роботу провела дослідниця при складанні тематичного покажчика (він нараховує 20 сторінок). Це ключ до основного тексту роботи, який має сотні понять. Список використаних джерел нараховує 51 позицію. Опис видань настільки чіткий, грамотний і відповідає всім сучасним вимогам, що окремі бібліографічні описи можна демонструвати студентам за взірцем того, як грамотно треба готувати бібліографічний опис джерел наукової роботи, як, до речі, й розміщення самого матеріалу в словнику. Його користувачі, насамперед студенти, мають змогу швидко знаходити значення окремих термінів і тлумачень, використовуваних у вітчизняному документознавстві.

Хотілось би звернути увагу на характер викладення матеріалу. Як і кожне довідкове видання, рецензований словник-довідник містить матеріал, який відзначається логічною послідовністю, стислістю, відсутністю "інформаційного шуму". Єдиний огріх у словнику (і це не з вини авторки) — неточність у нумерації сторінок: після сторінки 208 починається сторінка 217. Щодо поліграфічного оформлення, то, як і кожна наукова робота Галини Миколаївни ("Документознавство", "Вступ до бібліографознавства", "Теорія, історія, організація та методика бібліографії" та інші), рецензований словник-довідник відзначається високим рівнем поліграфічного оформлення: приваблива обкладинка, комп'ютерна верстка, грамотне розміщення запропонованого матеріалу. Усе це викликає у студентів та викладачів ВНЗ, працівників книжкової справи (видавців, бібліотекарів, бібліографів), співробітників науково-інформаційних центрів підвищену зацікавленість до подібних робіт, відповідний психологічний настрій, бажання глибше ознайомитись з такими виданнями. Безперечно, це суттєвий внесок у вітчизняне документознавство.

Людмила Добровольська,
доцент кафедри українознавства
Національного авіаційного університету
Надійшла в редакцію 23 січня 2012 року